

Barcelona no tan sols és atractiva pels monuments, com les muralles romanes o les esglésies gòtiques. Ho és també per les botigues centenàries, que han perdurat gràcies al treball de diverses generacions que lluiten contra les adversitats per a no haver de tancar per sempre.

Façana del bar Casa Almirall, al carrer de Joaquín Costa de Barcelona.

Una taverna d'on sortien els rucs carregats de vi, un ninot indi de dos metres que movia els braços i deixava els nens bocabadats, l'indret on fou feta la primera fotografia de tot l'estat espanyol, o bé una botiga d'abrics de pell que era un niu de lluitadors contra el franquisme. Aquestes són només uns quantes de les històries que podrien explicar les parets de molts dels establiments de Barcelona. Noms com la Casa Almirall, teixits El Indio, el restaurant Les Set Portes o la pelletteria La Sibèria, d'on provenen aquestes quatre històries, formen part del centenar llarg de botigues centenàries que enriqueixen el paisatge urbà de la capital catalana. Aquestes històries i més formen part del llibre *Guapos per sempre. Botigues emblemàtiques de Barcelona*, editat per l'Institut del Paisatge Urbà de l'ajuntament de la ciutat. En aquesta obra s'explica la història de més de cent botigues, dedicades a la venda de productes i serveis diversos com, per exemple, barrets, llibres,

La ciutat de les botigues guapes

teixits, medecines, espelmes o torrons. Aquests, triats a l'atzar, en són alguns exemples.

Entre els bars emblemàtics que hi ha a Barcelona, se'n destaquen la Casa Almirall, al número 33 del carrer de Joaquín Costa, que és el segon més antic de la ciutat, i el cafè del Centre –al carrer de Girona, 69–, que és el més antic de l'Eixample. La Casa Almirall fou fundada el 1860 per Manel Almirall, membre d'una coneguda família que algunes veus relacionen amb

Valentí Almirall, un dels ideòlegs del catalanisme polític. Aquest bar encara conserva dues parts diferenciades, la taverna i el celler, situat al fons, on els clients anaven a carregar el vi a granel, tot travessant la taverna amb els rucs. Alguns dels encants d'aquest bar són l'aparador de fusta d'estil premodernista que hi ha darrere el taulell i una figura de fosa de ferro que representa la musa de l'Exposició Universal del 1888. El cafè del Centre, al seu torn, nasqué com a casino el 1873 per iniciativa de l'avi d'Agustí Bel, l'actual propietari. De l'antic casino, que fou prohibit per la dictadura de Primo de Rivera els anys 20, en queda una taula de marbre on es jugava al bacarà. El cafè del Centre ha gaudit d'un ambient bohemí, amb molts actors, músics i intel·lectuals entre la clientela. Fins i tot, segons els propietaris, fou freqüentat per l'anarquista Salvador Puig i Antich, poc abans de ser detingut en un lloc no gaire llunyà del carrer de Girona.

Un altre dels establiments emblemàtics és el restaurant Les Set Portes, obert el 1838 al passeig d'Isabel II, a l'edifici conegut pels *porxos d'en Xifré*. Aquesta casa fou construïda per encàrrec de Josep Xifré, un home que havia fet fortuna a Amèrica. El 1839 els porxos d'en Xifré foren objecte de la primera fotografia feta a l'estat espanyol, tot i que, malauradament, aquella imatge no es conserva. A Les Set Portes, s'hi destaquen els elements del simbolisme maçònic de la decoració. Encara dins l'àmbit de l'alimentació, cal destacar la torroneria La Campana, al carrer de la Princesa número 22, que fou inaugurada el 1922 gràcies a la iniciativa de Francesc Mira, un torroner de Xixona, a la comarca de l'Alacantí, que viatjava sovint a Catalunya per a vendre torrons. Com fa gairebé cent anys, els torrons de La Campana es continuen transportant des de Xixona fins a Barcelona.

“Els botiguers han de tenir la sensació que mantenen una cosa important per al país”

Jordi Subirà, vice-president de l'Associació Establiments Emblemàtics de Barcelona

—L'establiment que regenteu, la cereria Subirà, a la baixada de la Llibreteria, celebra 250 anys. Quins ingredients ha de tenir, una botiga, per a mantenir-se oberta tant de temps?

—Una de les claus és resistir els canvis de modes. En el curs dels anys hi ha hagut canvis, com l'arribada de l'electricitat o la reducció del nombre de processons. En general, el secret és adaptar-se a les circumstàncies, tant les previstes com les no tan previstes.

—L'associació d'Establiments Emblemàtics, de la qual sou vice-president, s'ha creat per a fer front a aquestes circumstàncies?

—Sí. Una és la llei d'arrendaments urbans, que entrarà en vigor aviat. No hauria tingut un impacte tan fort si no fos per la crisi. És una cosa que afectarà tant els llogaters com els propietaris de les botigues. De fet, ja ens hi trobem ara, perquè molta gent ja va rumiant si canvia l'oferta de la botiga, si la lloga a algú altre o bé si se la ven.

—Un dels objectius de l'associació és vetllar també per la conservació de la decoració de les botigues en cas que canviïn de propietari?

—La majoria de botigues, principalment les modernistes, estan protegides, sobretot les façanes. Tot i que l'ajuntament dificulta el canvi d'ús d'una botiga, els interiors queden més desprotegits, perquè són més difícils de controlar. Les autoritats tenen més cura de la imatge que no del fons del problema.

JORDI PLAY

—Què hi pot fer l'Associació d'Establiments Emblemàtics per a evitar que desapareguin més botigues?

—El nostre objectiu és remoure la consciència dels estaments públics i la de la gent. La solució ha de venir d'un acord entre els propietaris i els llogaters de les botigues. Aquest acord ha de preveure que els lloguers antics no siguin una ruïna per al propietari, però que la pujada dels lloguers sigui també assumible per a les botigues. Sortosament, els darrers anys hi ha hagut un canvi de percepció de la gent cap a la importància que implica per a la cultura del nostre poble la preservació de les botigues antigues.

—Un altre dels problemes és generacional. Què poden fer els botiguers perquè el negoci sigui atractiu als fills?

—Aquesta resposta és difícil. Això és la pedra filosofal de tot plegat. És important que els comerciants estiguin orgullosos de tenir una botiga que, en la majoria de casos, els ha arribat per herència familiar. Cal que tinguin la sensació que mantenen una cosa important per al país. Hi ha vegades que es fa fàcil de transmetre això a un fill, però hi ha vegades que no tant.

—La presidenta de l'associació és Maya Ruiz Picasso, filla del pintor. Quina vinculació hi té amb les botigues antigues de Barcelona?

—Ve molt sovint a Barcelona, on té molt bons amics. A més, és una enamorada de les botigues. Quan li vam explicar el problema es va oferir per a allò que calgués. Hi aporta el nom i el prestigi que té en el món de l'art.

Barrets i teixits. A banda de bars i restaurants, a Barcelona també es destaquen botigues centenàries dedicades als productes tèxtils. La barreteria Obach, al carrer del Call, fundada a final del segle XIX per Josep Obach, un català que es va fer ric a Xile, n'és un exemple. Aquest establiment es va fer molt popular quan venia els famosos *canutiers*, els barrets blancs i aplanats de sobre que es portaven a principi del segle XX. Fa uns quants anys, l'edifici de la barreteria Obach va haver de ser reconstruït de dalt a baix. Tanmateix, la determinació de la família per salvar la història va fer que guardessin tots els

mobles en un magatzem i els tornessin a col·locar tal com estaven. “La botiga ha estat la meua vida”, diu Antoni Obach, l'actual propietari, satisfet de veure com els seus fills continuen el negoci.

Dins el món dels teixits, es destaca també El Indio, un establiment que va obrir les portes el 1860 al número 24 del carrer del Carme. La botiga es feu famosa pel ninot vestit d'indi, de dos metres d'alçada, que hi havia a la porta i que movia els braços, i que feia xalar els més petits. Malauradament, l'indi es va espatllar arran de l'explosió d'una bomba durant la guerra civil. Al carrer de la Portaferrissa, no

gaire lluny d'on hi ha El Indio, obrí a mitjan segle XIX la pelleteria La Sibèria, fundada per Josep Ticó, un noi de Balaguer que havia après l'ofici a París. Després d'un pelegrinatge per diversos locals, el 1907 La Sibèria es va instal·lar a la rambla de Catalunya, cantonada Gran Via. Uns quants anys més tard, els propietaris van encarregar una decoració d'un estil molt semblant a l'art *Déco* que s'ha mantingut fins avui. A més, La Sibèria, gràcies al catalanisme de la tercera generació dels Ticó, conjuntament amb els Espar, va donar aixopluc a qui-sap-les activitats culturals clandestines, a membres de

INSTITUT DEL PAISATGE URBÀ

L'aparador de la barreteria Obach, al carrer del Call de Barcelona, amb una oferta de barrets de tota mena. Detall de la decoració de l'aparador de la pelleteria La Sibèria, a la rambla de Catalunya de Barcelona.

l'anomenada Nova Cançó i també al naixement del diari *Avui*.

Entre les botigues antigues de Barcelona, no hi falten tampoc les farmàcies, com la Nadal, al número 121 de la Rambla, o la Puigoriol, al 312 del carrer de Mallorca. La primera fou fundada el 1850 pel doctor Masó Arumí, farmacèutic de la casa reial espanyola, a més de proveïdor del Barça. La farmàcia, avui menada per Manuel Nadal –descendent del doctor Masó–, conserva la façana d'estil noucentista, amb unes interessants escultures i, sobretot, un armari antic a l'interior, amb més de 150 pots de ceràmica. La farmàcia Puigoriol, fundada el 1913, també conserva la decoració original, en estil modernista, on es destaca la combinació de fusta i vidre, a més d'unes pedres de colors a la porta

de l'entrada. Un altre establiment on es destaca l'art modernista és la ganiveteria Roca, a la plaça del Pi, que fou fundada el 1916 per Ramon Roca. La botiga conserva la decoració original, feta sota la influència del modernisme austríac, anomenat *Sezession*.

Finalment, aquest petit recull d'algunes de les botigues que gaudeixen del reconeixement d'*establiments emblemàtics* de Barcelona –per haver sabut preservar la seva identitat–, ha de tenir en compte també les llibreries com, per exemple, la Millà, al carrer de Sant Pau número 21, o la Casa Llobet, a la Rambla. La llibreria Millà va ser fundada el 1900 i ben aviat es va fer molt coneguda pels llibres de teatre. La botiga conserva la façana original, d'estil noucentista, amb diversos elements de ferro forjat. El

mateix any de la fundació de la llibreria Millà naixia la Casa Llobet, especialitzada en la venda de llibres de partitures musicals. Això no obstant, l'arribada del turisme i la creixent demanda de guitarres i castanyoles va fer que la botiga s'especialitzés també en els instruments musicals. A la porta de vidre de l'entrada hi ha un gravat d'estil modernista que representa Terpsicore, la musa grega de la música; una joia que, segons l'actual propietari, Lluís Castelló, descendent del fundador, es conserva de miracle, perquè arran de les celebracions dels aficionats a futbol a la font de Canaletes, l'aparador de la botiga s'ha trencat unes quantes vegades. "Cada vegada que juga el Barça ja patim", diu Castelló.

Xevi Camprubi

GUAPOS PER SEMPRE

Botigues guapes...

COL·LECCIÓ
Barcelona Paisatges
a les millors llibreries

BOTIGUES EMBLEMÀTIQUES DE BARCELONA
MARIA JAVÀ / CARMÉ AMORÓS
ROSINA RAMÍREZ I PÈRE PASCUAL

paisatge urbà

Ajuntament de Barcelona